

ХАБАР

خبر

Ўзбекистон Республикаси Алоқа Вазирлиги наشري

● 1992 йил мартдан чиқа бошлаган

● 1993 йил, 12 февраль № 7 (46) ●

Баҳоси 5 сўм.

● Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлигида

МАРКАЗИЙ ЖАМҒАРМА ШАКЛЛАНДИ

1993 йил 9 февралда Ўзбекистон жумҳурияти алоқа ташкилотлари ва корхоналари раҳбарлари Кенгаши аъзоларининг умумий мажлиси бўлиб ўтди. Кенгаш раёсати тавсиясига биноан бу галги умумий йиғилиш сии орқали ўтказилди. Пойтахтдаги Алоқа вазирлиги студиясида Кенгаш аъзолари, шаҳар ва вилоят алоқа ташкилотлари ва корхоналарининг раҳбарлари, вилоятлардаги студияларда — Кенгаш аъзолари, давлат электр ва почта алоқаси, қурилиш-монтаж ташкилотларининг бошлиқлари тўлиандилар.

Мажлисни Кенгаш раиси, Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазири К. Р. Раҳимов олиб борди. Анжуманда соҳа ва жумҳурият аҳамиятига молик алоқа объектларини, илмий-тадқиқот ишларини, янги техника ва технологиялар жорий этишни, вазирлик аппарати ва «Хабар» газетаси фаолиятини таъминлаш ҳамда минтақавий ҳамдўстлик алоқаси янги йўналишга улуш қўшиш мақсадида 1993 йили Алоқа вазирлигининг ягона, марказий жамғармасини шакллантириш масаласи кўриб чиқилди. Бу масала юзасидан раҳбарлар кенгаши аъзоси, Алоқа вазири муовини В. А. Кравченко маъруза қилиб, 1992 йил мобайнида марказий жамғармадан фойдаланиш ва унга маблағ ўтказиш механизми масаласини таҳлил қилди. Бундай жамғарма зарурат эканлигини, соҳа фаолияти учун асқотиши мумкинлигини ҳаётнинг ўзи исботлади.

Маърузачи ўтган йилги тажриба асосида айрим ўзгаришлар киритиш билан 1993 йил учун ҳам вазирликнинг марказлашган жамғармасини шакллантириш тўғ-

рисидаги таклифини қувватлаб, қатор ишонarli далиллар келтирди. Раҳбарлар Кенгаши бозор муносабатларига ўтилатган ҳозирги мураккаб шароитда вазирликнинг марказлашган ягона жамғармасини шакллантириш ва ундан фойдаланишни етарли ҳажмларда алоқа корхоналарини кенгайтириш ва ривожлантириш имконини беради, деб таъкидлади.

Маълумки, 1992 ҳисобот йили учун вазирлик марказлашган жамғармасини 56 миллион сўм ҳажмда ташкил қилиш мўлжалланган эди. Бироқ алоқа хизматига белгиланган тарифларнинг ошиши муносабати билан жамғармадаги умумий маблағ миқдори 90 миллион сўмга яқинлашди. Режадаги 49 миллион урнига 65 миллион сўм соҳадаги йирик қурилиш ишларига сарф қилинди. Мазкур жамғарма ҳисобидан молиявий маблағ билан таъминланган Янгиер—Ульяново кабелли алоқа тармоғи, «Ўздунроби» космик алоқа станцияси шига тўшди. Урганчдаги алоқа воситалари заводи, «Ўзбек-алоқаниформ» қўшма корхо-

наси муҳандислик-тектириш биноси, Қозоқдарё-Мўйноқ радиорелии тармоғи, Самарқанддаги янги алоқа станцияси қурилиши давом этмоқда.

Шу билан бирга Бухородаги автоматлашган телефон алоқа станциясини қуриш мана иккинчи йилдирки, пайсалга солинмоқда. Илмий тадқиқот ишлари, янги техника ва технологияни жорий қилиш дастури бўйича 1992 йили 5,8 миллион сўмлик маблағни сарфлаш режалантирилган эди. Аммо бу йўналишда фойдаланилган маблағлар умумий миқдори 6,5 миллион сўмни ташкил қилди.

Шунингдек, вазирлик маълумияти, «Хабар» газетаси ва бошқа харажат ҳиссаси белгиланган тадбирларга тегишли молиявий маблағлар сарфланди. Бозор муносабатларига ўтиш қурилиш-монтаж ишлари ва моддий-техник ресурслар қийматининг кескин ортиб кетишига олиб келмоқда. Фақат 1992 йилнинг ўзидаёқ капитал қурилиш қиймати 25 баробар ошди. Бундай шароитларда алоқа соҳасидаги йирик қурилишларни, илмий лойиҳаларни, бошқаруш ва ишлаб чиқаришни тарқоқ ҳолда олиб бориш мумкин бўлмай қолди. Бундан ташқари, соҳанинг илгор суръатларда ривожланиши учун амалдаги корхоналарни қайта таъмирлаш ва ривожлантириш учун янада кўп маблағ керак.

(Давоми 2-бетда)

А. ТУРАЕВ сурат лавҳаси

● Воқеалар ● янгиликлар ● хабарлар ●

ОЛАМДА НИМА ГАП?

● Серқуёш дйёримида буюк мутафаккир Алишер Навоий таваллуд топган кун кенг нишонлади. Шу кунларда шонининг ўлмас сатрлари адабиёт ихлосмандларининг тилидан тушмади.

● Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарори билан Ўзбекистон давлат космик тадқиқотлар агентлиги («Ўзбеккосмос») фаолият кўрсата бошлади. Ўзбек олимлари тилсим котиоти тадқиқ қилишда беқийс имкониятга эга бўлишди.

● Наманганлик нафақахўрлар яна почтачилар хизматидан баҳраманд бўлишмоқда. Уч ой таъриба сифатида нафақа тарқатишни ижтимоий таъминот бўлиши ҳодиялари ўз зиннасига олишган эди. Аммо улар бу юмушнинг уйдасидан чиқа олишмади.

● Нукуслик мижозлар телефон хизматидан кун сайин қониқни ҳосил қилишмоқда. Бу ерда тўппадан-тўғри ер юзидан истаган шаҳар билан боғланувчи алоқа тизими иш бошлади.

● Топкент вилоятининг Занги ота туманидаги Назарбек қишлоғида лицей иш бошлади. Турк қардошларимиз қўмағида очилган бу билим даргоҳи имом-хотиблар тайёрлайди.

● Қозондаги вертолёт ишлаб чиқариш бирлашмаси Россия Президенти учун махсус «МИ-8» тайёрлади. 7 ўринли бу парракли машина бисёр қулайликларга эга. Шу пайтгача бирлашмада М. Горбачёв, Н. Назарбоев, М. Шаймиев ва бошқа ҳукумат раҳбарларига ана шундай вертолётлар топширилганди.

● Россия ички ишлар вазирлиги ишлаб чиққан дастурга кўра, жиноятчиликни таг-

тожири билан тугатиш учун 2 йил керак бўлиб, унга кетадиган харажатлар 2 триллион сўм ва 400 миллион долларни ташкил қилар экан.

● Техрон яқинида СУ-22 қирувчи самолёти билан тўқнашиб кетган ТУ-154 самолёти ҳалокатга учради. Эрон ҳукумати ижарага олган бу ҳаво кемасидаги 134 йўловчи ва 5 нафар рус экипажи аъзолари ҳалок бўлишди.

● Япония Россияга почта жўнатиш тартибидан ўзгариш қилишди. Энди у илгаридек Москвага эмас, балки Хабаровска юборилади.

● Улим жазосидан қочиб юрган Буюк Британиялик машҳур ёзувчи Салмон Руштин яна эмин-эркин юришдан маҳрум бўлди. Эрон президенти Рафсанжоний оятулло Хумайний вафот этгани боис у чиқарган ҳукми бекор қила олмаслигини айтди.

БУГУНГИ СОНДА:

- МАРКАЗИЙ ЖАМҒАРМАНИНГ ИМ-КОНИЯТЛАРИ КЕНТ
- СИФАТ УЧУН ҲАММА МАСЪУЛ
- ҚУРИЛИШДА БУРИЛИШ БУЛАДИ-МИ?
- ШОИР ВА МУТАФАККИРГА ЭҲТИРОМ РАМЗИ
- НЕГА ШУНДАЙ ДЕЙМИЗ?

КЕЛГУСИ СОНЛАРДА:

- АЛОҚА КОЛЛЕЖИДА БИР КУН
- ХАЛИФА УМАР ВА ШОМ НОИБИ
- ЗАМОНАВИЙ МАҚОЛЛАР: ГАП ЭГАСИНИ ТОПАДИ
- ИНСОН ҚАЛБИ ПОК БУЛСА...

Ўзбекистон Республикаси почта алоқаси корхоналари йилги бўлиб ўтди. Унда сатҳининг бугунги аҳоли чоралари муҳофизат этилди.

Алоқа вазирлигида электр ва раҳбарлари иштирокида йилги бўлиб ўтди. Унда сатҳининг бугунги аҳоли чоралари муҳофизат этилди.

Алоқа вазири К. Р. Раҳимов йилги бўлиб ўтди. Унда сатҳининг бугунги аҳоли чоралари муҳофизат этилди.

дики, кўплаб хизмат турларининг сифати ёмонлашган. Бу ерда айрим соҳалар бўйича бир мунча ўзгариш манжуд дейиш ўринли бўлмас керак. Zero, бу ўзини оқлаш кўйида бўлганларнинг доимий баҳонасидир. Ана шу камчилик инспекция бошлигининг маърузасида ҳам сезилди.

Хизмат ҳақи ошган бўлишига қарамай, шаҳарлараро телефон станциясида бажарилмаётган буюртмалар со-

зах, Сирдарё, Тошкент вилоятлари ҳамда темир йўл қўшиқлари почтамтнинг фаолиятини қониқарли дейиш қийин. Пул юбортмаларини йўқотиш кўпаймоқда. Бу борада тўланадиган товон 30 фоизга ошган. Обуна нашрларини ташиш ва эгаларига етказиш ёмонлашди. Газета ва журналлар 2-3 кун кечикиб обуначиларга етказилмоқда. Ҳатто айрим қишлоқ туманларида ҳафтасига бир ёки икки мартагина матбуот нашрлари олиб келиняпти, холос.

Ўз-ўзидан бу масала вазирлик раҳбариятини жиддий ташвишга солмоқда. Ўтган йили хизмат ҳақи бир неча

марказлашган бир пайтда корхона раҳбарлари иш сифатининг ёмонлашувида вазирилик ва унинг бўлималарини айбдор қилиб кўрсатишарди. Бугун мутлақо бошқача ҳолат. Ҳар бир корхона ўзинча мустақил иш тутар экан, сифат масаласини асло унутмаслиги лозим. Афсуски, ундай бўлмапти. Ҳамон илгаригидек фаолият кўрсатилиб, ўзларини оқлашдан нарига ўтилмапти.

Йилги бўлиб ўтди. Унда сатҳининг бугунги аҳоли чоралари муҳофизат этилди.

юзасидан тегишли ҳисоб-китобларни таъдид этилди.

Йилги бўлиб ўтди. Унда сатҳининг бугунги аҳоли чоралари муҳофизат этилди.

Йилги бўлиб ўтди. Унда сатҳининг бугунги аҳоли чоралари муҳофизат этилди.

СИФАТ—ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

ни ошириб бормоқда. Барча буюртмалар ҳисобга олинамайди. Шаҳар телефон тармоғида ишламаётган телефонлар сони кўпайиб борапти. Қишлоқ жойларидаги телефон тармоғининг иши қониқарли эмас. Ҳар икки шотиланчоманинг биттаси кечикиб ағасига топширилмоқда.

Симли радио нуқталари иши мутлақо талабга жавоб бермайди. Бу соҳада кўплаб мижозлар йўқотилмоқда. Кўча ва доимий ишлаб турган алоқа иншоотларидаги асбоб-ускуналар эскириб, уларни капитал ва жорий соғлаш ишлари олиб боришмайпти. Бу борада айниқса Жиззах, Сирдарё, Тошкент вилоятларида, Қорақалпоғистон мухтор жумҳуриятида аҳвол ночор. Тошкент шаҳрида ҳам иш қониқарли эмас. Шаҳар телефон тармоғидаги АТСлар ўртасидаги 80 йўналиш бўйича боғланишнинг 20 таси рад этилмоқда.

Почта корхоналарида ҳам иш сифати қониқарсиз эканлиги таъкидлаб ўтилди. Жиз-

баробар оширилиб, алоқа корхоналари қўрилган фойдаланувчиларнинг ҳисобига илчи-хизматчиларнинг ижтимоий ҳимоялаш имкониятига эга бўлишди. Шунини ҳам айтиш кераки, жумҳуриятимиздаги ишлаб чиқаришга эга бўлган халқ ҳўжалиги тармоғи ходимлари ўртасида алоқачиларнинг ойлик маоши учинчи ўринда туради. У 1992 йилнинг декабрь ойида 5,5 миң сўмини ташкил этди. Аммо ана шунга яраша хизмат кўрсатиш маданияти юқори бўлмаса, демак айтиш қийин. 1992 йилда 1991 йилга қараганда барча сифат кўрсаткичларининг 70 фоизи ёмонлашган.

Шунини ҳам айтиш лозимки, корхоналар ва Давлат алоқа инспекцияси раҳбарлари вазирнинг «Алоқа — ҳалокат» борасидаги буйруғида кўрсатилган талабларни бажаришмайпти. Бамисоли бунини унуттишган гўё. Бу ҳол айрим раҳбарларнинг масъулиятсизлигини, ўз ишига соувқонлигини, ўзларига берилган ваколатлардан унумли фойдаланмаётганлигини аниқлатади. Барча юмушлар

ўтди. У ўз сўзида жумладан такис хизмати мутасаддиларини ҳеч кимдан сўрамасдан ҳар бир километр йўлига ҳақини 24 сўм қилиб белгиланган тақдирда, биз яна нимани кутиб турибмиз, деб савол ташлади. У ўз фикрини давом эттириб, 1992 йил якуни бўйича «Ўзбекистон почтаси» концерни 113 миллион сўм фойда олди, аммо бу рақам янада юқорироқ бўлиши мумкин эди, дейди. Афсуски, С. Ҳ. Ҳотамов шотма-шотарлик билан бундай йўл тутини мумкин эмаслигини яхши билмас керак. Чунки хизмат ҳақини кескин ошириш билан мижозларни умуман йўқотиб қўйиш эҳтимолдан холи эмас. Қолаверса, Тошкент почтамини ҳам, «Ўзбекистон почтаси» концерни ҳам янги тарифлар жорий этишга ҳозирлик кўришмаган. Бу борадаги амалга оширилиши зарур бўлган тадбирлар ишлаб чиқилгани йўқ. Зарур миқдорда почта маркалари етишмайди. Йил давомида на почта, на концерн вазирликка янги хизмат ҳақлари жорий этиш

МАРКАЗИЙ ЖАМҒАРМА ШАКЛЛАНДИ

(Боши 1-бетда)

Шу боис марказлашган жамғарма вазирлик кейинги фаолиятини таъминлашнинг ягона ва доимий манбаига айланмоқда.

Мажлисда жумҳурият Алоқа вазирлигига қарашли барча йирик корхоналар раҳбарлари марказлашган жамғармани 1993 йилда ҳам албатта ташкил қилиш лозимлигини маъқуллашди. Фақат ана шу жамғармага ажратилган маблағлар миқдори борасидаги қарор лойиҳаси юзасидан ҳар хил таклифлар ўртага ташланди. Ўзбекистон жумҳурияти Алоқа вазири, Кенгаш раиси К. Р. Раҳимов йилги бўлиб ўтди.

Илмий-тадқиқот ишларини давом эттириш, умумтармоқ аҳамиятига эга бўлган алоқа объектларини қуриш, янги техника ва технологияларни жорий этиш, бошқариш апарати ва «Хабар» газетасини маблағ билан таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси алоқа ташкилоти ва корхоналари раҳбарлар Кенгаши 1993 йилда ҳам тармоқдаги марказлаш-

ган ягона молиявий жамғармани ташкил этишга қарор қилди. Кенгаш аъзоларининг яқдил таклифи билан бу йил алоқа корхоналари ихтиёрида қолувчи фойдаланиш вазирлик марказлашган жамғармасига ўтказилган қисми ўттиз фоиз қилиб белгиланди. Жамғармага ҳар бир корхона ўтказадиган молиявий маблағнинг аниқ миқдори Алоқа вазирининг алоҳида буйруғи билан белгиланди.

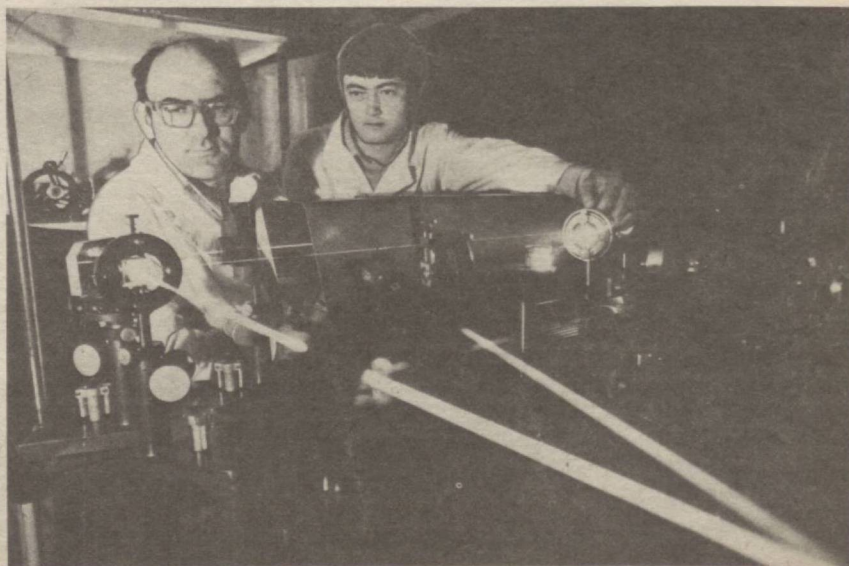
Раҳбарлар Кенгаши жумҳурият почта алоқаси корхоналарининг мушкул иқтисодий аҳволини ҳисобга олиб, истисно тариқасида, охириги маротаба уларни 1993 йилда вазирлик марказлашган жамғармасини шакллантиришда қатнашишдан озод қилди. Мажлисда почта концерни ва унинг қарамоғидаги корхоналар раҳбарларига қўл остиларидаги муассасалар иқтисодий кўрсаткичларини тубдан яхшилаш, олинадиган фойда ҳажминини оширишга эришиш йўллариини излаш зарурлиги яна бир бора таъкидланди.

Индустрия санигувчиларга яна бир қулайлик яратилди. Энди улар тўғридан-тўғри факс орқали яратганининг ўзинга мурожаат қилишлари мумкин. Исроилнинг миллий телефон компанияси янги хизмат турини жорий этиши

БЕПУЛ ХИЗМАТ

кўпчиликка маъқул тушди. Ҳар қандай тақводор шахс ўз арз-додини оллоҳнинг ўзинга нзҳор қилиш бахтига муяссар бўлди. Компания ходими мурожаатларни жамлаб,

нуда динининг муқаддас жойларидан бири бўлган «Кўз ёшлари» девори хизматчисига топширади. Мижозларга бепул хизмат кўрсатиш кафолатланган.

Или-фан халқ ҳўжалигига хизмат қилади.

Суратқаш Л. Гусейнов

ШЕЪРИЯТ МУЛКИНИНГ СУЛТОНИ

Ҳар йили 9 февралда жумҳуриятимизда буюк бобоколониимиз Алишер Навоий туғилган сана кенг нишонланади. Шоирига бағишланган адабий кечалар, учрашувлар ўткази-

лади. Шоирининг ўлмас сатрлари тиллардан тушмайди. Бу йил ҳам шеърият мулкининг султони таваллуд топган кун ўзгача кайфият билан тантана қилинди.

вафотидан сўнг нодир даврон, иззату тамкилик курсида ҳарор топти. Зикр этилган марғи-фатли (нечирмли) подшоҳ (султон Ҳусайн Бойқаро) замонда, унинг ҳашамати ва буюк ҳиммати билан ҳамма вақт фазилат орттиришга интилди, фазл эгалари билан суҳбатда бўлди. Унинг қарамли таъби ва ўткир зеҳни шеър айтиш, осор ва хабарларни (пайгамбар ҳадисларини) ўрганишга қаратилди. Ешлик чоғларидаёқ зулҳисонаини — икки тил эгаси, туркий шевада соҳиби фан, форсийда соҳиби фазл бўлди.

Султон Абулқосим Бобур истеъдодларни парвариш қилувчи подшоҳ эрди. Ҳамиша улуг амир (Алишер Навоий)га таъбининг мулоимлиги, фаросати учун офарин ўқирди. Баъзан Навоий ёзган туркийча ё форсийча шеърларни мутлолаа этар, ҳам табиатининг

тириш, илм олиш билан машғул. Унинг мажлис аҳли ҳам хуштабъ, фозил кишилардир. Унинг мақбул хотири аҳли дилдан ўзгани истамайди...

Унинг туркийча ва форсийча шеърлари мақбул табиатининг хулосаси, дилин ўртовчи муаммола-ри латиф фикрининг хоссасидир.

Унинг мавж уриб турган билим дарёси назм ва наср дурларини ҳар неча кунда бир марта сочиб турибди ва илм аҳли у дурларни қулоқларига осиб, оқил кишилар қулоқларини безаб турибдилар...

(Форсчадан Бўрибой АҲМЕДОВ таржимаси)

ИККИ АЛЛОМА

Алишер Навоийни узоқ йилларгача буюк шоир, сўз санъаткори, нари борса йирик давлат арбоби сифатида ўрганиб келинди. Навоий шеърияти ҳам асосан шеърий санъат жиҳатидан ўрганилди, газал ва дostonларнинг мазмуни эса воқеалар ва улардан келиб чиқувчи ижтимоий-сиёсий гоилар жиҳатидан юзаки талқин этиб келинди. Навоий асарлари замирида яширинган илоҳий сирлар хазиналари эса кашф этилмай, яширинлигича қолди.

Ҳаққоний савол туғилади: атоқли навоийшуносларимизнинг (Е. Э. Бертельс, О. Шарафуддин, П. Шамсиев, Х. Сулаймон, А. Қамов, Э. Рустамов, А. Рустамов, А. Ҳайитметов, А. Абдурашидов, Е. Исҳоқов, Ш. Шарипов, В. Раҳмон, Н. Маллаев, И. Ҳаққулов, Н. Жумаев ва бошқалар) Навоий асарларидаги илоҳий сирларга назарларни тушмаганимиз? Бу мураккаб саволга тез ва аниқ жавоб бериш қийин. Ҳаммаси бўлмаса ҳам, баъзилари Навоий асарларининг фалсафий, тасаввуфий маъноларидан ҳайратланар эдилар, аммо шўролар даврида руҳият, маънавий оламнинг илоҳий сирлари ҳақида гапириш, ёзиш мумкин эмас эди. Шунга қарамай, айрим навоийшунослар бу хазиналар ҳақида ишоралар билан ёзишди ва бу чексиз оламга дарчалар очиди.

Ниҳоят, ноширлар ва навоийшунослар бирлашиб, Навоий асарларининг деярли қисқармаган нусхаларини нашр эта бошладилар. Ана шундан сўнг Навоий маънавий олами хазиналарига йўл очилди. (Бу ерда Навоийнинг 15 жилдли, 20 жилдли куллиётини, насрий баёнларини ҳам назарда тутмоқдамиз).

Ҳазрат Навоийнинг болалик чоғлариданоқ илоҳий сирлар оламига етаклаган ислом алломаларидан бири шайх Фаридулдин Аттор эканлиги кўпчиликка маълум. Аммо бу ҳақда гапирганимизда кўпинча тор ва юзаки фикрлар билан чекланамиз. Ана шу юзакиликдан теранлик оламига кири-

шимиз учун Навоий асарларининг ўзи бизга йўл кўрсатиб, нур сочиб туради. Фақат бу илоҳият нурларини қалб кўзлари билан кўра оламиз.

Зотан, Навоий «Лисонут-тайр» достонида маънавий устози Аттор ҳақида бундай ёзади: «Фаридулдин Атторнинг маънолар денгизидаги дурлар худди кечаси жылва қилаётган юлдузларга ўхшайди. Қонларидоги ёқутлар эса кечки пайтида энди ёйилиб келаётган қуёш нурларига монанд. Уларни сен дуру гавҳар дема, балки олам ҳодисалари тоши дегин, бу тошлардан занфур нотавонларнинг (иймони заифларнинг) боши ёрилгусидур. Уларни ёқут ҳам дема, балки олам аҳли қатлдан оққан қонлар деб атагин. Гарчи асафни айтишда қалам ожизлик қилса, энди (Атторнинг) дўконини шарҳ қилай. Агар одам таъбини жаҳолат мағлуб этиб, унда ҳар хил ёмон ахлоқсизликлар пайдо бўлса, бу дўконда бундай иллатларни даволаш учун турли шарбатлар муҳайёйдир. Ундаги сандал, мушк, абир ва заъфарон каби дориворлар киши таъбини жаҳолатдан даволайди. Файзли Богидан етиштирилган гулоб ва хушбўй мушкларнинг ҳар бирдан юз файзли умид ҳосил бўлади. Унинг қанду навотга ўхшаш ширин сўзларидан ўлган кўнгл ҳам ҳаёт топади. Асал ва шакар каби бу сўзлардан бечоралар чора топади. У назм ва насрда турфа хил асарлар яратдики, уларда ваҳдат сирлари тафсир этилган».

Навоий шундан сўнг Атторнинг «Мусибатнома», «Илоҳийнома», «Ушдунома» (Туя ҳақида), «Умр булог», «Тазикиратул авлиё» ва «Мантукут-тайр» («Кўш нутқи») асарларини қисқача шарҳлайди.

Сўнг Навоий валий шоир — шайх Атторнинг барча ажойиб асарлари бир тарафу, «Мантукут-тайр» достони бир тараф эканлигини айтиб, бу асар маъноларини фаҳмлаш учун киши махфий тиларини (ғойибот сирларини) билиши кераклигини айтиди.

НИЗОМИДДИН АЛИШЕР НАВОЙЙ

(Давлатшоҳ Самарқандийинини «Тазкиратуш-шуаро» асаридан)

...Офтобни таърифлаш ақл хиралигидан нишона, тоза мушкнинг фазилатида қиссани чўзиш жаҳл аломатидир. Бу қутлуг амир замонда, унинг ҳумоюн мадҳининг зикри жаҳоннинг қатор мамлакатларида машҳур, фазилатининг даббаси ва олий ҳимматининг қамолоти бутун жаҳонга ёйилгандир. Бу ҳақда нима дейилса ҳам сабоқ ҳосил бўлгусидир.

Бу номдор ва олий даражали амирнинг улуг отаси (Ғиёсиддин Баҳодин) замонасининг машҳур кишиларидан ва Чигатой улусининг улугларидандир. Султон Абулқосим Бобур ҳукмронлиги даврида мамлакат идораси ва давлатга қафиллик унинг (Ғиёсиддин Баҳодиннинг) қўлида бўлиб, султоннинг яқин кишиси эди. (Ғиёсиддин) фозиллиги туфайли ўғлига фазилат ўргатишни тарк этмади, тамоm ҳимматини саодатли фарзандини фазл безаклари билан зийнатлаш ва ҳидоят нурлари билан равшан этишга сарфлади.

Ул бузуқворнинг тиришқоқ ҳаракати беҳуда кетмади ва ота

қудрати ва сўзининг ширинлигига таажжубланарди. Навоий унинг беназир марҳаматларидан баҳра олар ва яхши дуолар билан унга мадад берар эди...

Шу кунларда бу улуг амир дину давлат ҳомийси, шарият ва миллатнинг пушти паноҳидир. Замон подшоҳи (султон Ҳусайн Мирзо — В. А.) унинг фойдалли насиҳатларидан баҳра олмакда. Муносиб дўстлари, баланд мартабали арбоблар унинг ёқимли суҳбатидан миннатдор ҳам розидирлар. У (Навоий)нинг ҳимматли мажлислари фозиллар тилаги, олий даргоҳи фуқаронинг мурожаатгоҳи, дастурхони ҳижронзадалар учун турли нозу неъматларга тўла, эшиги муҳтожларга ҳамма вақт очилди...

Бу улуг амир (Навоий)нинг мақбул табиати ва мулоим феъли султон Ҳусайн жанобларига яқинлик, мусулмонларнинг муҳим ишларига қафиллик, шарият ва суннат, мулку миллат ишларини равнақ эттириш билан банд бўлса ҳам, ҳаммиша фазилат орт-

лик қилибменким, бу абёт (байтлар) андиндурур: Улки букум кутби тариқатдур ул,

Кошифи асрори ҳақиқатдур ул. Кўкси ҳақойиқ дури ганжинаси, Кўнгли маоний юзи ойинаси. Олий анга етти фалақдан маҳал, Етти фалак мушқули оллида ҳал.

Мадрасан қудс анинг маънавин, Хонақоҳи унс анинг маскани. Жилвағаҳи гулшани чархи барни Обхўри чашман айнул-қини.

Қасри каломи чиқиб андоқ баланд, Ким анга гардун солотмай каманд. Анда шайотин хасига йўқ сабот, Баски, уруб хайли малонк қанот...

Изоҳ: Кутби тариқат — султон Ҳусайн замонда Хожа Аҳрор — Мовароуннаҳрда, ҳазрат Жомий — Хуросонда нақшбандия тариқати пирлари эдилар. Кошифи асрор — ҳақиқат сирларини кашф этувчи.

Ҳақойиқ — ҳақиқатлар. Маоний — маънолар. Қудс — муқаддас. Маъна — омонлик берилувчи жой. Хонақоҳи унс — дўстларга бошлана маъносига. Обхўри ташмаи айнул-қини — тасаввуфда олий босқич, ҳаққа етишиш булогининг ичимлик суви. Шайотин хаси — шайтонлар тонфаси. Хайли малонк — малалар, фаршталар гуруҳи.

(Саҳифани Маҳкам МАҲМУД Ғайёрлаган)

УСТОЗ ҲАҚИДА

...Аммо туҳфатул фақирул ҳақир расми (одати) била «Хамса»нинг аввали дафтари «Ҳайратул аброр»да аларнинг (мавлон Абдураҳмон Жомий) васфидики, васфга сиғмас, достоне ниёзмайд-

